

M E D D E L A N D E N

Alkohol- och drogpreventivt samarbete i Barentsregionen

Den europeiska integrationen för med sig nya former av socialt och ekonomiskt samarbete, som inte känner av några statliga eller andra gränser. Den strukturomvandling detta medför får småningom återverkningar också på människornas liv och leverne — på både gott och ont. De ekonomiska och sociala förhållandena i ett samhälle inverkar ju t.ex. i hög grad på brottsligheten, på såväl dess karaktär som dess omfång.

Det finländska social- och hälsovårdsministeriet tillsatte i slutet av år 1994 en arbetsgrupp under ledning av Kyösti Urponen, professor vid Lapin Yliopisto, universitetet i Rovaniemi. Dess uppgift var att kartlägga och förutse de eventuella förändringar som är att vänta ifråga om narkotikasituationen i Lappland. I arbetsgruppens mandat ingick att anordna ett möte om alkohol- och drogpreventionen i den euroarktiska Barentsregionen. Mötet hölls i april 1995, och arrangerades av länsstyrelsen i Lappland, social- och hälsovårdsministeriet samt inrikesministeriet. Som värd fungerade landshövdingen i Lapplands län, Hannele Pokka.

Bland mötesdeltagarna fanns representanter för de tre nordliga länen i Norge, Norrbotten i Sverige, Murmansk och Archangelsk i Ryssland, samt social- och hälsovårdsmyndigheterna, polisen, tullen, gränsbevakningen och olika forsknings- och un-

dervisningsinrättningar i det finska Lappland. Dessutom deltog representanter för Barents euroarktiska råd, Europarådets Pompidou-grupp samt WHO:s Programme on Substance Abuse. Arbetsgruppen för social- och hälsovårdsfrågor vid Nordiska ministerrådet bidrog ekonomiskt.

En bakomliggande orsak till att man ville träffas var den tilltagande oron över att den ökade rörligheten skall leda till en ökande narkotikasmuggling och därmed förknippad kriminalitet. Man ville också befrämja alla de åtgärder som är ägnade att mota Olle i grind, innan den snabba strukturomvandlingen hinner göra situationen alarmerande.

En annan strävan var att förbättra de nordiska myndigheternas möjligheter till direkt samarbete med Murmansk och Archangelsk, utan att behöva gå onödiga omvägar via Moskva.

De arktiska specialförhållandena

Barentsregionen är ett i många avseenden potentiellt känsligt område: här möts två EU-länder, Norge, som visserligen valde att stanna utanför EU men är medlem av Nato, samt Ryssland. Här märks förändringarna inom den internationella politiken mycket snabbt. Intresset för att exploatera områdets naturtillgångar har också ökat märkbart under de senaste åren.

Genom att Barentsområdet i geografiskt, ekonomiskt och kulturellt avseende är såpass särpräglat kan det betraktas som en sammanhängande region, oberoende av riksgränser och andra administrativa gränser. Respektive huvudstäder är avlägsna och avstånden långa. Utmärkande är också det arktiska klimatet och en sårbar natur. Bostadsförhållandena är vanligen också sämre än genomsnittet i de olika länderna.

På norskt initiativ inrättade man år 1993 Barents euroarktiska råd, i syfte att förbättra samarbetet mellan Fennoskandiens norra delar och Rysslands nordvästra hörn. Man anordnar ett möte om året. Utöver utrikesministermötena anordnar de övriga ministrarna överläggningar för sina egna förvaltningsgrenar.

Kapplöpningen österut

Sovjetunionens sönderfall i början av decenniet åstadkom en veritabel kapplöpning österut mellan olika europeiska och internationella organisationer. Exempelvis arrangerade Pompidou-gruppen, den grupp inom Europarådet som handhar narkotikafrågor, ett ministermöte i Oslo år 1991, till vilket man inbjöd företrädare för såväl Väst- som Central- och Östeuropa för att utveckla det drogpreventiva arbetet. Mötet antog en omfattande deklaration,

där man betonade betydelsen av regionala initiativ. Ett andra möte anordnades senaste år i Strasbourg.

I syfte att utveckla samarbetet inom Östersjöregionen anordnades år 1991 i Åbo ett tväradministrativt samarbetsmöte på stadsnivå, inom ramen för WHO-programmet "En sund stad".

I Tallinn anordnades år 1993 ett drogpolitiskt möte, med landets socialministerium och Nordiska ministerrådet som värdar, och med deltagare från de nordiska och baltiska länderna samt de viktigaste internationella organisationerna med uppgift att handha narkotikafrågor.

Slutligen anordnade man år 1995 i Saariselkä, i det finska Lappland, ett möte där man försökte konkretisera formerna för det regionala samarbete som man efterlyst inom olika FN-organ, i syfte att överskrida de statliga och administrativa gränserna.

Deklarationen från Saariselkä

Mötet i Saariselkä antog en diger deklARATION, i vilken man betonar Barentsregionens särprägel samt ursprungsbefolkningens rättigheter i samband med det alkohol- och drogpreventiva arbetet. Man ansåg det spe-

ciellt viktigt att utveckla forskningsverksamheten, så att man kan undvika alltför våldsamma ingrepp utifrån. Dylka har nämligen åsamkat avsevärda skador i motsvarande regioner i Kanada och Ryssland samt på Grönland.

Man betonade också vikten av samarbete och av att man utnyttjar den kunskap och de resurser som finns i regionen. Vidare underströks vikten av en medborgaropinion, och av det arbete som utförs med tanke på ungdomen.

Ett annat syfte med mötet var att effektivisera det samarbete som existerar mellan de myndigheter som svarar för att både utbud och efterfrågan på droger regleras. Man försökte genom ett anordna ett dylikt expertmöte skapa smidiga nätverk med tanke på både övervakning och vård. Mötet godkände en uppsättning gemensamma principer för hur man kan förbättra de enskilda förvaltningsgrenarnas och medborgarorganisationernas möjligheter att bedriva det alkohol- och drogpreventiva arbetet.

Det statliga och regionala samarbetet

Det är skäl att beakta EU:s särintressen

då man här i dess nordöstra hörn gör upp planer för olika drog- och rättspolitiska samarbetsprojekt. Det vore t.ex. skäl att överväga om man inte, som en del av det alkoholprogram WHO:s regionala byrå i Europa gjort upp, borde upprätta ett eget, gränsöverskridande aktionsprogram också för Barentsregionen. I ett dylikt program borde man förutom områdets klimatologiska förhållanden också beakta ursprungsbe-folkningens intressen — här bor ju inte bara representanter för majoritetsbe-folkningen utan också 50 000 — 70 000 samer.

För att Barentsregionen skall kunna klara sig i det europeiska och internationella samarbetet bör man smidigt och fördomsfritt utnyttja de lokala och nationella resurser som finns. Finland har tack vare sitt geografiska läge speciellt goda förutsättningar att få en särskild roll när det gäller att utveckla epidemiologisk forskning och brottsförebyggande information rörande det forna Sovjetunionen. Det faktum att Norge stannade utanför EU innebär i sin tur att de övriga nordiska länderna intimt bör samarbeta med Norge i frågor där man har gemensamma, regionala intressen.

Tapani Sarvanti
övers.: T.R.

Kettil Bruun Society i Porto

Kettil Bruun Societys årliga epidemiologisymposium, det 21:a i ordningen, ordnades i Porto i Portugal den 5-9 juni 1995.

I symposiet deltog över 190 forskare från 28 länder. Deltagarantalet var större än någonsin tidigare, vilket delvis berodde på att värdlandet företrädde av hela 50 personer. Under de fem symposiedagarna presenterades närmare 120 föredrag, och liksom i fjol hölls tre parallellsessioner efter de gemensamma förmiddagssessionerna.

Föredragens ämnesområden sträckte

sig över ett vitt spektrum, men speciellt välrepresenterad var bl.a. ungdomsforskningen med hela 21 föredrag. Andra ämnesområden var alkoholskador, dryckesvanor, alkoholpolitik, alkoholattityder, behandling, självhjälp, självmord, trafik och lokalsamfundsprojekt. En session med ett historiskt perspektiv på alkohol ingick också i programmet. Föredragen om kvinnoforskning var överraskande få, likaså de rent metodologiska presentationerna. Däremot har den metodologiska standarden på forskningsrappor-

terna stigit under de senaste åren.

I en paneldiskussion om problem och möjligheter i jämförande kulturell och överkulturell forskning reflekterade Irmgard Eisenbach-Stangl (Österrike), Harald Klingemann (Schweiz), Ingeborg Rossow (Norge) och Robin Room (Kanada) över erfarenheter från olika forskningssamarbeten. I diskussionen framfördes bl.a. att man i samarbetsprojekt mellan olika kulturer måste se upp för kulturell likriktning. Det konstaterades att det finns en risk att man bara beaktar gemensamma